

EN DAT WAS HET

Rob Vandegoor

ABSTRACT

Het ouderlijk huis, waar jaren door ons gewoond wordt, leeft, maar waarom? Jaren van leefgewoontes, die meestal de normaalste portie van de dag lijken te zijn. ‘Lijken te zijn’, want door deze normaliteit en macht der gewoonte komen de grootste eigenaardigheden naar boven. Heel erg vreemd is het wonen. Natuurlijk is hier al genoeg over gefilosofeerd, maar eigen aan de filosofie blijft een concreet antwoord achterwege. Met metaforische taal zweven de filosofen over het probleem en bevestigen mijn ervaringen. Verduidelijken doet het niet altijd, mooie beschrijvingen geven doorgaans wel; ‘Ervaring zonder theorie is blind, maar theorie zonder ervaring is louter intellectueel spel.’ (Kant, z.d.) Ervaring was er genoeg, twintig jaar zwerf ik al wonend in hetzelfde huis rond. Blind rondgezwervd. Om dan een bril te krijgen toegeworpen, die terug de wetenschappelijke methode en logische redenering liet zien. De stringtheorie gaf het inzicht, de ingeving nodig. Mensen leven, leven mee door emotie en de stemming die erbij hoort, wij leven door frequenties. Het huis vibreert ook, enkel op minuscule schaal, net zoals al het andere in het universum. Alles vibreert via strings, die alles een leven kan geven en alles met elkaar kan verbinden, tijd en afstand uitgesloten. De theorie van het levende huis bewezen door de stringtheorie en de stringtheorie bewezen aan de hand van woonervaring, een theorie van het alles.

INHOUD

Abstract	2
Inhoud	3
Inleiding	4
I Gewoonte	6
II Ontferming	7
III Mier en bestaat	8
IV Dimensionaliteit	9
V Onze dimensiefrequentie	10
VI Stemningsbeleving	11
VII Thuis in leven	12
VIII Gewoonte doet leven	13
IX Universeel wonen	14
X Snaren knopen	15
XI Einde van ruimtetijd	16
Een laatste verademing	18
Bibliografie	19
Bijlage	21

INLEIDING

Onze eerste wereld, dat we als eerste kenden, toen we nog geen andere wereld kenden. De wereld van het ouderlijk huis. Velen zullen dit nest al verlaten hebben, anderen nestelen zich hier nog. Nu ik zelf op punt sta uit te vliegen, vliegt nostalgie even goed rond. Muren waarachter ik me zo welwillende? helemaal naakt kon verschuilen, grond en vloer waarover ik met zwartgeblakerde voeten kon rennen, een keuken waar liefde werd geuit en soms vergeten, een slaapkamer die mijn diepste angsten en stoutste dromen kende, een woonkamer zo warm van onuitgesproken woorden, trappen die mij zo vaak onrust brachten, een lege garage met wijnflessen, jassen en schoenen gevulde rekken, een wc waar monsters in de deur woonden en de tuin waar het natuurleven ten koste ging van het geravot. Herbeleven wil ik het, ten goede en ten slechte, herbeleven hoe ik woonde, hoe ik leefde. Want wat het hoofd van toen zag en beleefde, snapt het hoofd van nu niet meer. Al snapte ik het toen waarschijnlijk nog minder. Na twintig jaar werd het daarom tijd mij te verdiepen in de wereld van het wonen; wat doet het om zo lang ergens te verblijven en kan het ons iets zeggen over de echte wereld of nog meer, het universum?

Helemaal terug mijn brein in kruipen, zodat ik het huis van verleden kan neerpoten zonder af te kijken van de realiteit. Met als reden de nodige essentie van herinnering en gevoel te kunnen uiten, en daarbij naar voor te brengen wat naar voorgebracht moest worden. Resultaat: een ingewikkelde reconstructie, vrijwel onvergelijkbaar met het werkelijke, maar tegelijk precies wat de realiteit is geweest. Op de vraag of ik er ondertussen al iets meer van begreep, bleef het antwoord nog steeds negatief. Dit wonen bleek zo veel meer te zijn, deze woongewoonte is totaal geen gewoonte, te ongewoon is het gewoon. Er valt een onbegrijpelijk leven vast te stellen, die onder andere Gaston Bachelard me liet zien. Een huis leeft en ik moest weten waarom.

Mijn educatieve achtergrond is van wetenschappelijke aard. Altijd was mij geleerd geweest als wetenschapper te vragen, vragen waarom iets is zoals het is en daar een logische verantwoording voor te geven. Gelijkzeitig is deze achtergrond niet ver genoeg gegaan om wel degelijk het juiste antwoord te geven en dan ook nog te bewijzen. Goddank zijn er genoeg wetenschappelijke theorieën. Theorieën, want de meeste zijn speculatief en tot op heden nog niet bewezen. Dus waarom zou ik niet mijn eigen theorie hebben, gebaseerd op bewezen en onbewezen natuurkunde. Kortom: wetenschap is waar ik in geloof. Eén van deze natuurkundige onbewezenheden is de stringtheorie. Met hulp van Stephen Hawking en enkele andere goedwillige genieën kan een gemiddeld brein deze god almachtig gecompliceerde stringtheorie ook verstaan, en ben ik zelfs tot een grootse ingeving gekomen. Een ingeving, die niet enkel de ongewone gewoonte

van het wonen in een huis verklaart, het verklaart de ongewone ongewoonte van het leven in het universum. De theorie van het alles, beschreven door ons thuis.

Dit prille verleden als wetenschapper heeft dan toch haar kleine vruchten afgeworpen, alhoewel twijfel blijft bij de aannemelijkheid van mijn voorstel. Daarvoor zal ik me echter niet excuseren, uiteindelijk voel ik me eerder kunstenaar dan wetenschapper. En kan een kunstenaar niet gewoon zeggen wat hij of zij wil? Om het dan te steken op fantasie of zotte breinkronkels wanneer het fout is.

Een respons geef en hoef ik niet op deze vraag, een theorie blijft een theorie, zelfs de theorie van de meest gevierde geleerde. We zoeken allemaal naar de antwoorden des levens en ik doe hier niet anders.

I

GEWOONTE

De gewoonte van het wonen, en gewoonlijk ongewoon dat het kan zijn. Wonen in een huis dat we zo goed kennen. Een thuis zoals dat genoemd wordt, want thuis is waar we wonen. Wij kennen thuis en thuis kent ons. Zo goed we elkaar kennen, zoals een zus waarvan de reactie al bekend is voordat het plagen is gepleegd. Die heerlijk geïrriteerde reactie waardoor een lach niet meer onderdrukt kan worden. En dan de plaaglijke aard moeten onthullen, want zij had het weeral eens niet mee. Elke keer opnieuw voelt het even heerlijk dan niet heerlijker. De mama die dan even gemakkelijk meedoet in het plagerijenspel. Ten slotte hadden we onze acte al genoeg gerepeteerd, zoals een kunstje van twee ongetalenteerde straatartiesten. Het is dan ook een jammerlijke zaak wanneer broerlief in schateren losbreekt. Vettig is het, die lach, een lach van puur ondeugd en niet langer te verbergen slecht karakter. Zelfs na ons verwijzen naar de smeugheid van deze lach, is zusters frank vaak nog altijd niet gevallen, irritatie druipt van haar gezicht en uit haar spraakzame mond. En tussen al het gelach en gevloek, komt er toch één verstandige onnozelaar naar boven. Wijze, vaderlijke woorden weergalmen door de ruimte: “Da’s nie waahaar!”, waarna een zo kort mogelijke bekentenis van haar dommigheid en het afzwakken van lachgeluiden volgt. Stille weerkeert aan tafel, in de keuken, in huis. Messen, borden, tassen, kommen, kasten, schuiven, ramen, deuren, planten, stoelen, zetels, bedden, wc, bad, douche, pompbak, muur, dak, kachel, schoorsteen stoppen in hun ogenschijnlijk meegierend geschok, om ze op dezelfde locatie terug te vinden.

Hoe ongewoon is de gewoonte dat gewoonweg wonen is. Met het stilvallen van het huis en alles dat erbij hoort, draai ik mijn hoofd om, ik kijk door het raam. Vaak heb ik door dit raam gekeken, doelloos starend de tuin in, gelijktijdig vraag ik me af aan het huis: “Speelt u nu met mijn voeten?” En ik staar verder, “Dansen uw tafels en stoelen die ik niet kan waarnemen mee wanneer er wordt gezongen? Zwaaien uw deuren en kasten boven open bij het blijde weerzien van mens en hond beneden? Uw muren en vloeren, kraken die mee bij het gekraak van een onbeschaamde prot? Leeft u met ons mee, mijn huis? Of lijkt dit gewoon zo?” Met typisch gekletter van borden en messen op de granieten tafel draai ik me om. Even hoop ik dat deze borden en messen mijn gedachte zouden bevestigen, maar dan liggen ze weer stil en het idee verdwijnt mee in het weergalmend geklets van de tafel die afgeruimd wordt.

Deze woon gewoonte is zo ongewoon dat het huis lijkt te leven. Onverklaarbaar veranderen elke avond de houten planken van het schuine dak boven mijn bed in een wegenselstel. Lijnen die dunne planken vormen, lijnen die gevolgd worden door een wijzende vinger. Ik raak ze bijna aan,

de lijnen, ik wijs ze een weg, een weg die tot niets leidt. De vinger zakt naar beneden met de rest van zijn aanhangsel en mijn ogen nemen de taak van het volgen over, tevergeefs. De gevolgde lijnwegen, gevormd door houten planken, zijn bestemmingsloos. Toch doet er iets in mij geloven dat ik ergens ga arriveren, dus blijf ik wegen combineren tot de onvermijdelijke slaap. En het huis slaapt mee, de verwarming wordt koud, ramen vallen dicht, deuren worden gesloten, lichtknoppen uitgeschakeld, wasmachines bollen uit en het plafond kreunt nog even van de afkoelende lucht. Een bewoond huis, een huis waarin wordt gewoond, in wordt geleefd, leeft mee. Ongewoon is dit gewoon.

II

ONTFERMING

Nu ga ik niet zeggen dat thuis zoals een kasteel uit een Disneyfilm is, waar voorwerpen door de ruimte vliegen of meubels kunnen praten en lopen, want daar heb ik nog altijd geen bewijs van. Ik zeg enkel dat het evengoed zo kon zijn. Overigens was het gemakkelijk deze assumpties te maken als er door mezelf gedroomd wordt over hetzelfde huis dat in een spookhuis transformeert.

Menselijke opastoelen, rennende trapplanten, uit de lucht vallende patattenmessen, vanzelf omvallende kasten en eetbare knuffels die mens tot monster maken. We kennen het allemaal wel, dingen waarvan we niet meer willen gaan slapen. Hoewel een droom ook maar een droom is, toch gaat ons jongere zelf bijna geloven wat er in die droom werd verteld. We hoopten allemaal dat die nachtmerrie geen realiteit wordt, net hetzelfde met het veranderen van ons huis tot een schilderij van Zdzislaw Beksinski (fig. 1). Gelukkig was dit ook niet het geval, of dat hoop ik voor iedereen toch, alhoewel we als kind er soms zo zeker van waren.

Leg uzelf terug in bed, dat bed toen mama of papa nog elke nacht een kus kwam geven voor het slapen gaan, dat bed waar lijnen boven u wegen werden. Het licht wordt uitgedaan en dan begint het, het verhaal van de monsters onder het bed gaat van start. Elk geluid, schaduw of silhouet vormt een dreiging, en laat ons zwijgen over die afschuwelijke droom van de nacht ervoor. We proppen ons lichaam op en het laken doet ons bijna stikken, terwijl we ons zo diep mogelijk in de hoek duwen, de kleinste beweging of ademstoot kan het einde betekenen van onze kinderziel. Hier liggen we, wij snotneuzen, bang en hulpeloos. En hier is het, in deze toevluchtshoek, dat we voor het eerst de omarming van thuis voelen, want de ochtend daarna worden we ongedeerd wakker in diezelfde hoek. Een mooie toevoeging uit *The poetics of space* (Bachelard, 2014, p.156), ‘Consciousness of being at peace in one’s corner produces a sense of immobility, and this, in turn, radiates immobility. An imaginary room rises up around our bodies, which think that they are well hidden when we take refuge in a corner.’ We voelen ons veilig in deze hoek, onzichtbaar van de onbestaande gevaren, we kunnen tot rust komen. Zoals Bachelard beweert, beelden we ons muren rond ons heen die aansluiten met de muren van de hoek. Deze muren bieden zich aan als toevlucht, wanneer de toevlucht achter de fysieke muren van het huis niet volstaan, het huis geeft ons een tweede onderkomen als het eerste niet toe komt. Zozeer leeft een huis met ons, leeft het met ons mee.

III

MIER EN BESTAAN

Uiteraard is hier, als man van de wetenschap, een verklaring voor nodig, eentje waarvoor we in de middeleeuwen vier keer op de brandende houtstapel en nog een paar keer met een steen aan de enkel in het meer zouden worden gegooid. En ongetwijfeld wordt er hiervoor gezorgd.

Een mier, en het kind. Hopelijk ben ik niet de enige die enkele, onschuldige genocides kan beamen in de tuin. Gewoon te aanlokkelijk was het, dat klein wezen te pletten onder een reusachtige kiezel, te verdrinken in de enorme gootsteenzee, te laten verdwalen in een doolhof van gleuven tussen de klinkers, te verpulveren onder het gewicht van hun eigen huis, een hoopje zand onzichtbaar gebouwd langs de gevel. Was dit uit machtsuiting, omdat we veel groter zijn? Groot als we zijn, klein dat de mier is. Hun kleine wereld stortte in, zelfs letterlijk, voor ons een korte zomerse bezigheid bij de eindeloze verveling van deze zomer. Niet voor niets symboleren insecten voor Salvador Dalí dood en verval, en de vergankelijkheid van het leven. Al had Dalí andere redenen voor zijn conclusie.

Als insect biedt een mier dus perspectief. Te laat plaats ik onszelf in alle zes de schoenen van onze tuinmier. Met de nodige moeite dragen we de broodkruimel, die we gevonden hebben onder het verschillende hectaren grote plateau van menselijk eeditueel, richting onze zandberg. In de verte zichtbaar zoals een mijnterril op een tiental kilometer. Steunend tegen een regenpijp die de onmogelijke hoogte inschiet. Onze ogen schieten mee, recht omhoog, met geluk werpt de schaduw van een zwartgeblakerde kindervoet zich niet over ons heen, en kijken we de lucht in. Wij weten niet wat er zich achter dit blauwe scherm bevindt, oneindig is het, miniscuul zijn we. Na deze eindeloze weg naar de luchtgrens komt namelijk nog meer eindeloosheid, nog meer oneindig dan het voorgaande. Onzichtbaar, onbestaand zelfs, zijn we in deze grenzeloosheid van het universum, net zoals het moordzuchtige mensenkind dat onze familie voor de zoveelste keer slacht, even goed niet kon bestaan. ‘Ons leven is van microscopische aard: het is een ondeelbaar punt, dat wij sterk vergroot waarnemen, uit elkaar getrokken door de beide lenzen ruimte en tijd.’, is wat Schopenhauer (2011, p. 58) ooit verkondigde. Wees ongevreemd echter, niet zoals Schopenhauer hebben wij een ‘volstrekt nietig bestaan’, of dat zal ik u minstens proberen wijs te maken.

Om ons onbestaan nog even te verduidelijken, keren we terug in het mierenwezen, op een lege planeet zo groot als de aarde. Niks is hier, alleen grond, water en wij als mier. We vragen iemand op bezoek vanuit deze aardkloot, en deze persoon zal tot de eeuwigheid blijven zoeken naar ons. Conclusie is dat onze uitnodiging een grap was, hier is geen leven, wij zijn onzichtbaar, onbestaand. Schaal dit naar het volledig universum, ons mierenlichaam past even vaak in ons mensenlichaam als

er aardbollen in zonnepollen gaan, er bestaan ongeveer even veel zonnepollen als zandkorrels op aarde. Als u nu een idee meent te hebben van de immensiteit van het universum, dan bent u mis want het is nog zo veel immenser.

Dingen kunnen dus zo klein zijn dat ze eigenlijk onzichtbaar worden, bacteriën zijn zulke dingen. De E. coli bacterie is nog kleiner voor wij mieren dan wij voor een mens. En ja, minuscule zijn we, dus waarom nog spreken over bacteriën. Atomen dan, waar alles uit bestaat, honderdmiljoen keer kleiner dan ons, de mier. Atomen bestaan daarnaast weer uit neutronen, protonen en elektronen, meer dan duizendmiljard keer kleiner. En deze neutronen en protonen bestaan uit quarks, bijgevolg nog kleiner. Op deze schaal beginnen ze te spreken over zogenaamde femtometers, om dan nog meer te gaan fantaseren over dingen nog petieteriger dan dit, waarvan de string het petieterigste is. Drieëndertig nullen na de één keer kleiner dan ons mierenbestaan. Dit is nog nietiger dan het nietigste dat het mensendier is tegenover het hele universum. En met deze (nog) onbestaande, niet kleding gerelateerde stringen wordt dit onmogelijk te begrijpen gigantisch heelal vertaald.

IV

DIMENSIONALITEIT

Na deze omweg mogen we weer onze menselijke vorm aannemen en het ouderlijke huis herbetreden. Sta aan de voordeur, de zijdeur, de achterdeur of welke andere huisingang, en aanschouw haar nob, klink of hendel. Dit middel tot opening van het huis bestaat, zoals alles, uit strings. Strings die vibreren zoals de snaar van de viool, gitaar, piano dat mogelijk ooit door de ruimte van de woonkamer heeft geklonken. Ontelbaar veel strings met een eigen trilfrequentie die samen voor de opbouw van quarks, atomen, moleculen, lichamen, de wereld, de kosmos zorgen. Open nu de deur, duw de sleutel in het sleutelgat en roteer de sleutel. Stroef en met grotere moeite dan vroeger draaien we de huissleutel, die zo onze deur ontsluit. Gepiep, gesleep en gekraak, of misschien nog niet, zijn de geluiden die ervan afkomen bij verder opengeduw. Ze maakt een wenteling richting achter en links. Wij maken terwijl met onze voet de beweging van beneden naar boven. Een opstapje, de trede dat de laatste, letterlijke drempel vormt voordat we ons naar binnen begeven.

Al deze moties, van de deurknop, sleutel, deur en voeten. Zoals Een Nederlandse Amerikaan, van voor naar achter van links naar rechts, en van boven naar onder gaat. Het bewijs dat wij in drie dimensies leven. Hier doet de stringtheorie haar zotste toeren. De theorie stelt voor dat er meer dan de drie waarneembare dimensies zijn. Klinkt als sciencefiction? Dat is het misschien ook. We begeven ons naar een raam uitkijkend op de tuin, daar zien we de wasdraad, als we zo één hadden allesinds. Op deze afstand zijn de draden waar onze sokken en hemden aan hangen hetzelfde als de getekende lijnen op het dak, lijnen dus, tweedimensionaal. Het enige wat we op deze waslijn kunnen doen, is zijwaarts bewegen, dat is de regel van de tweedimensionale waslijnwereld. Echter ga eens tussen de nog halfdoorweekte was staan, en daar is ze weer, onze mier. Moeiteloos kruipt ze rond de draad in alle richtingen, die draad die dan toch driedimensionaal blijkt te zijn. Zij heeft meer geluk, voor haar gelden niet dezelfde regels, zij leeft in een wereld met een extra dimensie dan de wereld waar de waslijn echt gewoon een lijn is. Iemand uit de tweedimensionale wereld zal nooit de mier kunnen zien die onderaan de draad wandelt. Het zou dus kunnen zijn dat op ultramicroscopisch niveau meer dimensies zijn verscholen, onzichtbaar.

De stringtheorie blijft nog altijd een theorie, onbewezen door de meest ingewikkelde proefopstellingen. Pas bij het bestaansbewijs van tien dimensies krijgen de hedendaagse Einsteins bevestiging. Want drie dimensies volstaan blijkbaar niet om de juiste cijfers uit te komen die aantonen dat het bestaan van alles uit in verschillende patronen vibrerende strings gemaakt is.

V

ONZE FREQUENTIEDIMENSIE

Allemaal goed en wel, die natuurkunde en haar hypotheses. Ik wil namelijk iets veel onbevreesder voorstellen, nu we toch bezig zijn. Ga niet graven in de dieptes van de onbeduidende kleinte, want wij zijn al hier. Zijn wij dan nog niet klein genoeg tegenover het onbegrijpbaar onmetelijk hemelruim? Plaats het altijd uitbreidende heelal op dit blad papier en wij mensen zouden veel kleiner zijn dan de atomen, wellicht even groot als de strings. Zodoende, wij zijn strings. Trek een lijn rond ons lichaam, gelijk we onze handen omtrokken bij het tekenen van een kleuterkip, onze silhouet. Deze silhouetlijn is vergelijkbaar met de besproken strings, vibrerend bij de acties van het lichaam. Wanneer dit het geval is, kunnen we elke grasspriet, lepel, kom, lamp, bloempot, stoel, beddenlaken, kast, kraan, wc, struik, dakpan, baksteen, vloerelement, enzovoort een string met een eigen frequentie noemen.

Zo een frequentie is bij ons heel snel merkbaar door de levende aard van ons bestaan, hetzelfde geldt voor dieren, huisdieren, de hond, de kat, goudvis, konijn of hamster. Kalmte keert terug bij het dier, wanneer wij mensen terugkeren in de rust van de thuiskomst. Zij weten waar te zijn of niet te zijn; aan de bezwete benen komen lekken na ons gesport of zich onder de tafel verbergen tijdens onnodig drukzijnde van een klein manneke. Patronen worden door elkaar overgenomen, die een bepaalde sfeer of stemming voortbrengen zodat we elkaar begrijpen. Zoals snaren van muziekinstrumenten specifieke noten, klanken laten klinken, doen wij als strings hetzelfde. Met het samenbrengen van deze tonen komt muziek voort, ontelbare soorten muziek en liederen, elk met eigen sferen. Enkel creëren de snaren die wij strings noemen geen muziek, maar de werkelijkheid rond ons en vooral hoe we de realiteit beleven.

VI

STEMMINGSBELEVING

Ik ga u niet wijs maken dat mensen allemaal strings zijn. Onze strings zijn nog altijd onzichtbaar klein, maar hun frequentie is dit niet, doordat wij in leven zijn. Wij leven, doen leven, leven mee, wat een voordeel of nadeel met zich meepakt; onze emoties. Onze emoties zorgen voor de merkbare stringpatronen die wij trillen en emotie wordt snel overgenomen door onze medelevensorganismen op de wereld.

De mamfiguur is soms zo nerveus wanneer belangrijk bezoek op komst is. Een niet bereikbaar aantal taken die nog gedaan moeten worden, terwijl ze in keuken zenuwachtig ijsbeert rond het aanrecht met een kookpot in de hand waar in geroerd wordt. De telefoon gedrukt tegen haar schouder met een geplet oor en een in de meest onnatuurlijk gebogen nek. Nog snel wordt, eigenlijk veel te laat, geregeld wie wat meeneemt en wanneer de aankomsttijd is. Ze liegt dat we tegen drie uur 's namiddags klaar zijn, ondertussen kijkt ze vies naar ons, het kinderlijk gespuis. De schijnlijk grote mensentaken, voorzien voor ons, zijn al gebeurd en daarom maken we ons uit de voeten.

Nerveus zijn we dan, op onze kamer, wanneer zogenaamd belangrijk volk op bezoek komt, bezoek die we al vaak genoeg hadden gezien om een beetje normaal te doen. Toch zitten we op bed niet wetend waar alles te houden van felligheid. Ongeduld en het enthousiasme dat erbij onderdrukt wordt, een of andere doelloze bezigheid, iets dat anders nooit een bezigheid zou zijn, houdt ons bezig. En tot het geluid van verlossing zal gehoren, heeft heel het huis, en hetgeen erin, het op de zenuwen.

In de fysica bestaat het woord 'resonantie'. Elk object zou een eigenfrequentie hebben, de frequentie waarop ze mee beginnen trillen. Het meest clichévoorbeeld hiervan is de dikke vrouw met haar hoog kattengejank waarmee ze het kristallen glas doet springen. Hiermee begint het leven der voorwerpen, het huis dat meeleeft.

VII

THUIS IN LEVEN

Nervositeit heerst in de ruimte, we proberen ons in te houden, maar heel het huis staat op springen. Elk moment kan de kraan spontaan water spuiten, ramen open klapperen, lichten stuk springen, het vuur in de haard ontsteken. Alle immateriële en materiële huiselementen wachten zenuwachtig op de bevrijding. En ineens, de deurbel. Geen reden houdt ons nog tegen en we rennen, de trap af. Afdalen was nooit zo makkelijk alsof de treden zich herorganiseerden tot trapglijbaan, richting de voordeur, waarvoor we de sleutel kunnen laten liggen zo graag ze open wil. Zij moet tot haar ongenoegen nog even dichtblijven, ons gedacht is veranderd, we lopen naar het raam. Nog even gluren, zeker weten of het degenen zijn die het moeten zijn, het gordijn gluurt langs onze schouder mee. We schrikken, het huis schrikt mee. Veel te opgefokt zijn we en het raam bevestigt me dat we onopgemerkt zijn gebleven en daar gaan we weer. De trap terug omhoog met de leuning die ons in de rug duwt zodat het wat sneller gaat. Terug boven komen we tot een stop, de muren staan rondom ons, wij zijn even teamcaptain, een coach. “Bedaar uzelf!”, roepen we denkend tegen onszelf, eigenlijk ook tegen de muren rond ons. Een diepe zucht waait door het gehele gebouw, de deur kan worden geopend en dat wordt dan ook gedaan. Het bezoek slentert vrolijk binnen, het signaal om ons terug op het podium te begeven. Doodnormaal groeten we hen, kussen, knuffels en handengeschied. En de kasten, kisten en kapstokken doen even normaal en vrolijk mee. Duidelijk hebben we ergens in de woontijd in dit huis, de eigenfrequentie ervan geraakt of misschien omgekeerd en heeft het huis onze eigenfrequentie gevonden. In ieder geval zijn niet alleen de levende aardewezens in staat te vibreren, en daarmee een stemming over te brengen of over te nemen. Het voelbaar leven van onze thuis is daar het bewijs van. Maar zoals ik zeg, ‘voelbaar’ leven, niet ‘waarneembaar’ leven.

De trillingen die wij levenden kunnen genereren, verplaatsen zich in de drie dimensies door ons allemaal gekend. Deze trillingen lezen we van elkaar af door geluiden die we produceren, lichaamshoudingen en gelaatsuitdrukkingen. Ze zijn allemaal merkbaar in de ruimte waar we in leven. Mijn voorstel is dat de strings of snaren van meubels, vloer, muren, dak en alle andere levenloze objecten zich in een andere dimensie of andere dimensies voordoen en dus niet direct merkbaar zijn. Een beetje zoals bepaalde dieren andere dimensies van geluid kunnen horen en of produceren, met hun mond kunnen kijken of zien met blinde ogen. Enkel zitten de frequenties van het huis nog veel dieper, in de dimensie van de onbewezen kleine wereld uit de stringtheorie.

VIII

GEWOONTE DOET LEVEN

De ogen blijven dicht, ze willen niet openen. Uit een gekunstelde lighouding moeten we het donker in, gelukkig is de weg niet onbekend. Beter zelfs, we kennen niets beter. Sleurend, tegelijk sluipend, met geforceerd gesloten ogen, zwaaien we onze armen ongecontroleerd gecontroleerd door zwarte ruimte. Hier ergens bevindt zich de deurklink, die zich dan ook schoon in onze hand aanbiedt. Nu de gang door en de ogen gaan open. Het is nog altijd even licht, dus donker. Hier is het opletten geblazen, wasmanden nestelen zich hier graag, maak ze niet wakker, maak onze medemens gelijk niet wakker. Met onze handen bensen we de muur net niet uit hun slaap, en maar slaan. Slaan tot de lichtknop aanspringt, licht dat de ogen opnieuw dicht duwt verschijnt. We zijn er, zonder moeite, buiten een zekere vermoeidheid. Het toilet lijkt bijna te vragen om in zich te laten pissen, nu dat het enige licht er zo op schijnt. En ons antwoord is zonder enige twijfel positief, zalig dat het is om de blaas te ledigen en in duisternis terug te keren door de op onze duim gekende hal. In de zwartgekleurde kamer weten we dan precies wanneer onze kont richting bed te draaien om van de eerste keer juist te gaan liggen. Zo te gaan liggen onder het bezweette laken.

Blindelings navigeren we door de woning, vaak genoeg hebben we alles gezien en aangeraakt. Genoeg in contact gekomen, huis en de ingewanden ervan met ons, dat iets in de stringstemming van de strings waaruit de totaliteit is gemaakt, is veranderd. Snaren die na bepaalde tijd ook opnieuw gestemd worden vanwege het ongewenste geluid dat ze momenteel fabriceren. Onze snaren en die van het huis, de strings, veranderen elkaar in uiterst kleine maten, zodat het lied dat ze produceren, de stemming die ze meebrengen met elkaar overeenstemt. Er treedt een verandering in eigenfrequentie op bij mens en huis, zodat ze na al deze jaren van woongewoonte dezelfde frequentie bezitten. Als wij trillen, trillen zij mee. Resonantie op de meest minuscule schaal, in een dimensie die we (nog) niet begrijpen, niet zien, zorgt voor dit gevoel van emotie bij de huiselijke bouwstenen. Net zoals wij trillen in onze dimensie door emotie, trilt onze thuis in een andere dimensie, voelbaar door ons omdat we uit dezelfde strings zijn opgebouwd en deze strings op termijn via elk ander kunnen vibreren. Dit geeft de woongewoonte haar extra leven.

IX

UNIVERSEEL WONEN

Opnieuw glijden mijn ogen van het bord gevuld met broodkruimels naar het raam in de keuken. En opnieuw vraag ik mij gapend af aan de bomen die zich opwerpen in de schaduw van de tuin. De naar links getilde bomen die jarenlang als achtergrond dienden en waarvan het lijkt dat ze deel uitmaken van huis, om dan toch een eigen bestaan te hebben. “Speelt het met mijn voeten, het huis, mijn thuis?” Maar zelfs deze wijze bomen, die alles hebben gezien, het begin tot het einde van dit wonen, gaven mij geen antwoord.

Evenzeer kunnen bomen niet praten en of ze onze gedachten kunnen lezen, betwijfel ik ook ten zeerste. Moesten ze nochtans een antwoord hebben gegeven, wellicht met onverstaanbaar bladergefluister in de wind, dan hadden we een “neen” gehoord en ook “ja”. “Neen, uw voeten worden niet bespeeld” ons huis blijkt, zoals hopelijk duidelijk gemaakt met voorgaande woorden, op een manier te leven, de stringmanier, via trillingen, frequenties en resonantie. “Ja, gespeeld wordt er met uw voeten” want zij, meubelen en muren en vloeren, ons thuis, leven niet in dezelfde dimensie als wij zelf.

Deze wereld geeft het antwoord, het bewijs al weg, het bewijs van de stringtheorie en hetgeen waar Stephen Hawking en nog velen andere natuurkundigen naar zochten en zoeken; de theorie van alles. Nog meer, we hoeven niet de hele wereld of het hele heelal gaan afvragen, het antwoord bevindt zich nog veel duidelijker veel dichterbij. In het huis van de gewoonte van het wonen, verstopt voor onze eigenwijze neus. Daar waar we meer over weten dan welk ander fenomeen, daar waar het niet levende leeft. Neem deze plek met betrekking tot hetgeen we nog niet kennen, of toch ontzettend weinig over weten; het volledige universum. Laat ons huis het gehele heelal wezen, met alles erop en eraan. Een universeel huis.

‘Kosmische snaren zijn een opmerkelijk concept in de theoretische natuurkunde waar sciencefictionschrijvers nog niet echt vat op hebben kunnen krijgen. Zoals hun naam al veronderstelt lijken ze op snaren, in de zin dat ze lengte hebben maar slechts een zeer kleine doorsnee.’ Gelukkig voor Stephen Hawking (2018, p. 170-171) schrijf ik geen sciencefiction. Deze kosmische snaren die hij aanhaalt lijken namelijk erg op de strings die ik heb aangehaald. Met de veronderstelling van het universeel huis kunnen we deze kosmische snaren gaan vergelijken met de snaren die huizen doen leven. Hawking gaat verder, ‘Ze lijken eigenlijk meer op elastiekjes omdat ze soms onder enorme spanning staan, zoiets als honderd miljard miljard miljard ton. Een kosmische snaar die aan de zon vastzat, zou die versnellen van nul tot honderd kilometer in een dertigste van een seconde.’ Dit betekent, omdat het onder deze gigantische spanning staat, dat deze kosmische snaar aan iets anders

vast moet zitten. Gelijkend op een spelletje touwtjetrok. Tegelijk betekent het ook dat er een verbinding is tussen deze twee punten, bijvoorbeeld de zon en een of andere ster miljoenen lichtjaren verwijderd van de zon. De zon, het peertje in het universum van de woonkamer, het licht in een lamppeer in de woonkamer verbonden met het licht van een lamppeer in de badkamer. Ik kan me ook voorstellen dat een elastiek of snaar onder dit soort spanning zal gaan trillen. Kijk nog eens naar de touwtrekkers, de spieren slaan aan het vibreren door de toename van de vermoeidheid. Verdacht gelijkend op de strings dus.

Niet enkel sterren, lampen zijn met elkaar verbonden. Daarmee zijn ook sterrenstelsels; tafels, stoelen, kasten, schilderijen, deuren, zetels, toiletten, bedden, terras... zonnestelsels; tafel -of stoelpoten, lades, kaders, klinken, zetelcompartimenten, doorspoelknoppen, lakens, klinkers... planeten; houtnerven, pennen, schroeven, stofdraden, waterspatten op metaal... Alles, niets is te ver, is verbonden, kan verbonden zijn, door onzichtbare snaren van een andere dimensie, van tien meter uit elkaars buurt tot miljarden lichtjaren ver weg. Bekijk het als een tekening van Piranesi (fig. 2), heel veel lijnen die de verschillende elementen in de tekening verbinden en een ingewikkelde realiteit creëren. Gebeurtenissen hier kunnen effect hebben op gebeurtenissen daar, ontzettend ver weg.

X

SNAREN KNOPEN

Eindigen doe ik mijn betoog door nog enkele eindjes aan elkaar te knopen, door enkele nog onbesproken fenomenen te verklaren. Het gaat om niet de minste fenomenen; zwarte gaten en tijd. Startend met de zwarte gaten.

Ga nog maar eens als kleine onder de zolderopening of boven de kelderopening staan. Hoe nieuwsgierig kunnen we zijn, hoe al te graag we naar beneden willen dalen of naar boven willen stijgen. Het ultieme donker in, het ongekende in. Zo graag we willen weten, zo hard we worden aangetrokken, deze donkere opening zou in principe eeuwig kunnen doorgaan, eeuwige kennis kunnen bevatten. Het zwarte gat in huis dat niet betreden mocht worden.

In 1783 kwam John Michell als eerste met het idee van het toen nog niet zo genoemde zwarte gat. Hij kwam te weten dat de aarde een specifieke aantrekkingskracht had, door de massa die de aarde heeft. En het is mogelijk aan haar aantrekkingskracht te ontsnappen met een snelheid groot genoeg, de ontsnappingssnelheid. Daarna stelde hij een ster voor waarbij de ontsnappingssnelheid groter is dan de lichtsnelheid. Licht zou dus gewoon niet kunnen ontsnappen en deze ster zal dus niet gezien kunnen worden door de buitenwereld, tweehonderdtal jaar later een zwart gat genoemd. Iedereen heeft er al van gehoord en waarschijnlijk niet meer dan dat. Zeer moeilijk is het ook en daarmee niet aantrekkelijk. Maar het is niet zo erg, al die wetenschappers snappen er ook niet veel van. Iets wel geweten is de belachelijk grote massa van een zwart gat en dat het veel te klein is om deze massa te kunnen dragen. Er zit een onverklaarbare hoeveelheid informatie in een zwart gat. Om terug Disney te betrekken, illustreert de tas van Mary Poppins dit idee mooi.

Grote kinderturen de papa na die geleidelijk verdwijnt in het zwart om terug boven te komen met boeken of foto's uit een oud verleden, of het universum terug te voorzien met energie door het verleggen van enkele stroomkabels ondervloers. Volwassenen, onze ouders, zijn blijkbaar oud en wijs genoeg om de vervormde ruimte en tijd door deze onbekende doorgang van duisternis te trotseren. En zo komen we bij Einstein.

Albert Einstein stond, in 1915, voor de wereld met zijn relativiteitstheorie. De wiskunde bespaar ik u, gewoon omdat ikzelf niet wiskundig genoeg ben. Een metaforische uitleg is wel mogelijk. Ruimtetijd is normaal vlakmatig, afhankelijk van de massa. Bij een massa vervormt dit de ruimtetijd, ga op een trampoline zitten of springen en hetzelfde gebeurt met het springoppervlak. Afhankelijk van de hoeveelheid massa, wordt deze ruimtetijdtrampoline dieper. Ruimtetijd vervormt dus bij massa (fig. 3), bij de massa van een zwart gat vervormt die tot een oneindig diep gat (fig. 4), het wordt een tunnel, waarvan het einde onbekend is. Kom dichtbij genoeg en alles valt

erin, ook de kosmische snaren ontsnappen niet. Deze snaren vallen erin en komen aan de andere kant uit, waar en wanneer dit ook mag. Tijd heeft zodanig helemaal geen relevantie meer. De snaren bereiken eventueel een plek waar het huis nog niet bestaat of al bestaan heeft. Tegelijk is het in de tijd waarin wij nu leven en tegelijk in een andere tijd. Zoals in 'Here' van Richard McGuire (fig. 5), verliest tijd zijn concept in het grote universum. Jammerlijk kunnen wij niet doen wat de snaren doen, de werkende zwaartekracht zou ons verpletteren. Onze ouders zullen waarschijnlijk nog niet te dicht bij de rand zijn gekomen bij hun afdaling of opstijging tot kelder of zolder.

XI

EINDE VAN RUIMTETIJD

Eens we hypothetisch over de rand gaan, in deze oneindige ruimtetijd verdwijnen en in de veronderstelde tunnel terecht komen, bevinden we ons in een singulariteit. Singulariteiten zijn een regelmatige gebeurtenis in het wonen, alles gebeurt en is op een eigenaardige manier, niet hetzelfde als ervoor. De takken in de bomen van de tuin hebben nooit precies gewaaid als daarvoor, borden vallen nooit hetzelfde op tafel bij het tafel dekken, het hout in de openhaard zal telkens anders verbranden tot as, traptredegeluid zal lichtjes verschillen met de vorige keer, tandpasta op de tandenborstel zal waarschijnlijk een andere vorm hebben dan gisteren en het laken van ons bed ligt meer geplooid achtergelaten dan de avond ervoor. Gebeurtenissen heel normaal als we wonen, waar heel kleine alteraties in gebeuren. Maar de eigenaardig kapot gevallen lamp is niet het soort singulariteit waar het in de zwarte zolder -of keldergaten om gaat.

Singulariteit, om het in gemakkelijke taal te zeggen, “is een punt met een oneindig klein volume en oneindig grote dichtheid. De ruimte is hier zo sterk vervormd, dat ruimte en tijd feitelijk ophouden te bestaan.” Zo een gebeurtenis klinkt wat ingrijpelijker dan de kleine alteraties en zou volgens Hawking de Big Bang hebben veroorzaakt.

“Elke middag zaten we met ons twee aan tafel. Minutenlange stiltes, voelde als uren. Onderbroken door korte weenbuien en het gebruik van ons bestek. Soms ondraaglijk. Die hartpijn, ruikbaar alsof er soep van werd gemaakt. Die druk in mijn borstkast. Ademen was moeilijk. Alles is koud. Zonnestrallen die langs het raam binnenvallen, het vuur van de kachel, schilderijen op de muur. Koud. Leven had het huis verlaten.” Heb ik eens geschreven.

De druk was te groot en ik was te klein, snaren verdwenen gewoon in mij. Onze gelijkgestemde frequentie was verloren, de stemming en het leven in het huis daarmee ook. Het is niet altijd rozenkleur en manenschijn, soms is het pikzwart, zelfs thuis. Zelfs in het niet universeel huis kan ruimte en tijd stoppen. Een scheiding of welk ander hartverscheurend levensverandering doet tijd en ruimte stil staan. Dit komt zelfs de slimste kop niet te boven, ook zij moeten, ondanks al hun theorieën, zich soms onderwerpen aan de immenselijke kracht van het universum, de wereld, het huis, het leven. Maar uiteraard zullen we als klein mens blijven speculeren over grootgeestelijkheden, tot de voor ons relevante tijd ons voorbij steekt. Dat zal het dan zijn en dat was het dan.

EEN LAATSTE VERADEMING

Dat was me toch iets, het wonen. Zelfs meer dan iets. Alles is het. Van nietig klein tot machtig groot, allemaal te zien in *The power of ten* (Eames, 1977) en meer, beschrijvend voor het gehele bestaan van alles. Vreemdsoortigheden krijgen hier een plek, waar hun onverklaarbare aard verklaard kan worden met stemming. De stemming en de vibratie en de strings van de hele reut, bewezen door onze woongewoonte. En simultaan staft de stringtheorie de ongewoonlijkheid van het wonen, haar diepere levendig karakter. Het universum waarin we zijn opgegroeid gaat hand in hand met het universum waarin iedereen en alles is ontstaan. Deze universums leven met, rond, over en in elkaar, verbonden door de snaren die de totaliteit maken.

Is dit absolute waarheid? Neen, dit is mijn waarheid, een combinatie van verbeelding en logische redenering van mijn onderzoek. Zoals niemand weet of het kleiner kan dan quarks, dat er tien dimensies zijn, worden deze assumpties toch gemaakt. Genoeg mensen vertrouwen ook, want het zou kunnen, het onderzoek is er, enkel hard bewijs ontbreekt. En daarom vertrouw ik erop tot het tegendeel is bewezen. Tot het tegendeel is bewezen, wil ik graven in ruimte en tijd met verkregen inzichten in de achterzak.

Bestenig mij, gooi mij in het helle vuur, verdrink mij met touw en steen, want er zijn nog genoeg universele fenomenen waarover logisch gefantaseerd kan worden.

BIBLIOGRAFIE

- Bachelard, G. (2014) *The poetics of space*. Penguin Books Ltd.
- Beksinski, Z. (z.d.). [Schilderij]. Daily Art magazine.
<https://www.dailyartmagazine.com/the-dystopian-surrealism-of-zdzislaw-beksinski/>
- Eames Office. (2010, 27 augustus). *Powers of Ten (1977)* [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=0fKBhvDjuy0>
- Einstein A., & Ono Y. A. (1982). *How I created the theory of relativity*. Physics Today, 45-47. <http://courses.physics.ucsd.edu/2016/Winter/physics2d/einsteinonrelativity.pdf>
- Hawking, S., & de Ridder, R. (2018). *De antwoorden op de grote vragen*. Spectrum.
- John Michell: Country Parson Described Black Holes in 1783 | AMNH. (z.d.-b). American Museum of Natural History. Geraadpleegd op 5 mei 2021, van <https://www.amnh.org/learn-teach/curriculum-collections/cosmic-horizons-book/john-michell-black-holes#:~:text=Michell%20suggested%20that%20we%20might,the%20existence%20of%20black%20holes>.
- Kritsky, G., Mader, D., & Smith, J. J. (2013, 1 januari) *Surreal Entomology: The Insect Imagery of Salvador Dali*. American Entomologist. <https://academic.oup.com/ae/article/59/1/28/6644>
- LIGO. (2016, 11 februari). [Foto]. Quantum Universe.
<https://www.quantumuniverse.nl/zwaartekrachtsgolven-waargenomen>
- McGuire, R. (1989). *Here* [Illustratie]. Vorpalizer.com.
<https://vorpalizer.tumblr.com/post/54522213670/webcomic-wednesday-here-by-richard-mcguire>
- Nadis, S. (2019, 2 december). *Black Holes Singularities Are as Inescapable as Expected*. Quantamagazine. <https://www.quantamagazine.org/black-hole-singularities-are-as-inescapable-as-expected-20191202/>
- Piranesi, G. B. (1761). *De Ophaalbrug (plaat VII uit de Carceri d'invenzione, Rome 1761)* [Illustratie]. Architectuur NL. [https://architectuur.nl/inspiratie/piranesi-als- inspiratiebron-voor-architecten/](https://architectuur.nl/inspiratie/piranesi-als-inspiratiebron-voor-architecten/)
- Scale of the Universe 2*. (z.d.-b). Scale of the Universe 2. Geraadpleegd op 30 april 2021, van <https://htwins.net/scale2/>
- Schopenhauer, A. (2011). *Er is geen vrouw die deugt* (8ste ed.). de Arbeiderspers.

- Shukman, D. (2016). [Illustratie]. Zwarte gaten Met een inleiding en aantekeningen door David Shukman (Redacteur bbc Wetenschapsnieuws). <http://www.boekhandelkrings.nl/images/boeken/90/446/3/2/9789044632309.pdf>
- TED-Ed. (2013, 9 augustus). *String theory - Brian Greene* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=kF4ju6j6aLE>
- The Guardian. (2013, 23 september). *Stephen Hawking's big ideas. . . made simple | Guardian Animations* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=D6lFGJdwRyo>
- Theory without experience is intellectual play.* (2015, 7 juli). The Thomas B. Fordham Institute. <https://fordhaminstitute.org/national/commentary/theory-without-experience-in-tellectual-play#:~:text=In%20Immanuel%20Kant's%20words%2C%20%E2%80%9CExperience,experience%20is%20mere%20intellectual%20play.%E2%80%9D>
- Wikipedia-bijdrager. (2020, 17 mei). *Singulariteit (natuurkunde)*. Wikipedia. [https://nl.wikipedia.org/wiki/Singulariteit_\(natuurkunde\)#:~:text=Een%20singulariteit%20is%20in%20de,tijd%20feitelijk%20ophouden%20te%20bestaan.](https://nl.wikipedia.org/wiki/Singulariteit_(natuurkunde)#:~:text=Een%20singulariteit%20is%20in%20de,tijd%20feitelijk%20ophouden%20te%20bestaan.)
- Wikipedia-bijdrager. (2021, 7 mei). *Resonantie (natuurkunde)*. Wikipedia. [https://nl.wikipedia.org/wiki/Resonantie_\(natuurkunde\)#:~:text=Resonantie%20\(La%20tijn%3A%20resonare%2C%20weerklinken,via%20een%20tussenstof%20worden%20doorgegeven](https://nl.wikipedia.org/wiki/Resonantie_(natuurkunde)#:~:text=Resonantie%20(La%20tijn%3A%20resonare%2C%20weerklinken,via%20een%20tussenstof%20worden%20doorgegeven)

BIJLAGE

fig. 1

fig. 2

fig. 3

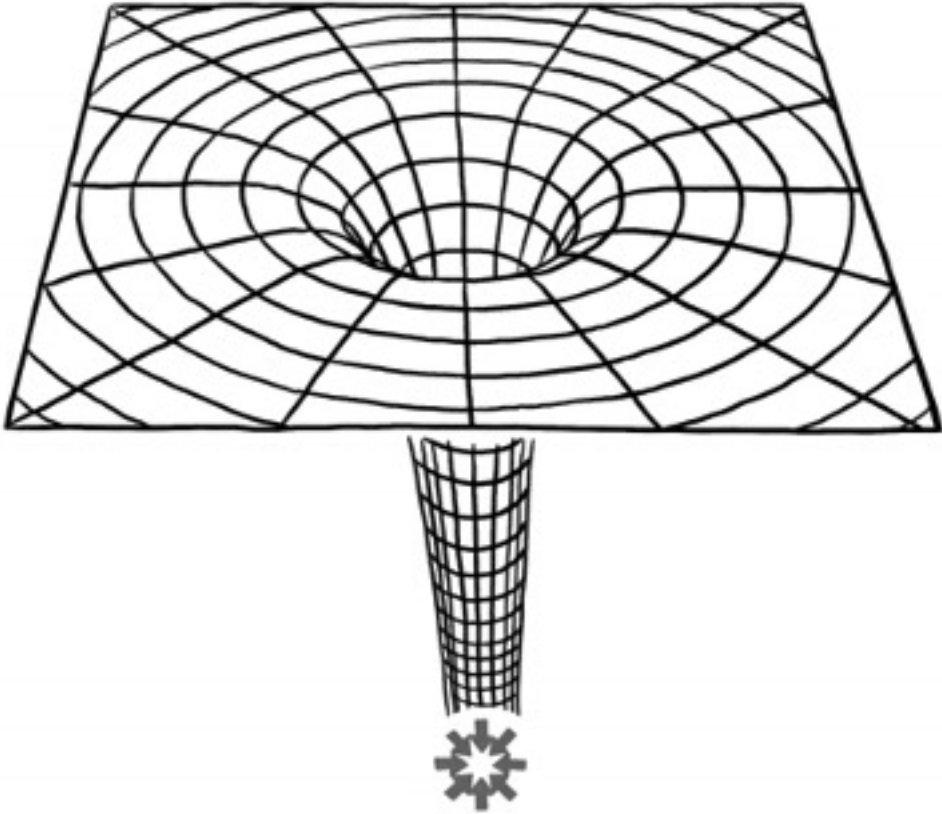

fig. 4

fig. 5

